

Faruk Şüyün'un inceliklerle ve özenle bezenmiş bir kuyumcu işçiliği kıvamındaki "Bir arkeoloji dedektifinin maceraları-1" (*) kitabını okurken, şimdilerde örneğine pek ender rastladığımız yıllar öncesinden kopup gelen bir anı/duygu selini yeniden yaşadım.

Bergama'dayız. 1960'lı yılların sonu. 68 veya 69 olabilir. Evde konuğumuz var. Babam bütün konuklarına gösterdiği özen ve saygıdan daha fazlasını gösteriyor yeni konuğuna. Kendisine çok önem verdiği ses tonundan belli. Zaten çoğunluğu Fransızca olan kütüphanesinden bir kitabı alarak kitap üzerinden derin ve hararetle bir sohbe giriyorlar. Aralarında Akropol, Asklepion, Zes Altarı, kazı, arkeoloji kelimelerinin geçtiği hararetle tartışma gecenin ilerleyen saatlerine kadar sürüyor.

Konuğumuz bir İstanbul beyefendisi kibarlığıyla, özellikle tarihi eser kaçakçılığı, yeni arkeolojik bulgular ve Bergama gerçeği ile ilgili sanki Üniversitede ders veriyormuşçasına son dereci ciddi, bir o kadar da alçakgönüllü kimliğiyle çocuk kalbimde derin izler bırakıyor.

Konuğumuz evimizden ayrıldıktan sonra bu zerafeti yüksek, incelikli ve bilge adamın adının Prof.Ekrem Akurgal olduğunu öğreniyorum.

İlk kez bu sohbet sırasında arkeoloji gerçeğiyle bu denli yoğun bir gün yaşadım diyebilirim. Sonraları Akurgal hocanın, Bergama atasözü olduğunu söyleyerek belleğime kazıdığı şu üç kelimelik tümce ömrüme rehber oldu diyebilirim.

"Taş Yerde Ağırır"

Yıllar sonra bu atasözü bir şiir olur çıkıp gelir Alliano Venüsüne adanan;

"bir taşı kaldırırsan eğer/ait olduğu topraktan/büyük bir yalnızlık düşer/taşın ait olduğu boşluktan/boşluktaki yalın ayak izleri/bu yüzden uyutmaz geceleri/taşın geleceği ile oynayan/kirli elleri.

Hayatımızın hangi döngüsünde olursak olalım hep bir macera bizi çekmez mi kılcal damarlarından ömrümüzün. Hep bir sığırcık kuşu kanatlarının arasında sakladığı zeytin tanesinde büyütmez mi macerasını aşklarımızın?

İşte öyle büyütüyor Faruk Şüyün da gizemli macerasını arkeoloji aşkını kollarında. Aşka dönüşen bir tutkunun nasıl doğduğunu, ilk kıvılcımın nasıl kalbinde yandığını şu sözlerle paylaşır "Bir dedektifin öyküsü" önsözünde; "O günlerden yıllar sonra Afyon Müzesi'ni gezerken bir mumya kadar yaşlı bekçinin, "burada lanet okuyan heykeller ve yazıtlar var ama onları sergiye çıkarmıyoruz" sözleri zihnimde bir ışık yaktı. İşte o gezideki antik kentlerde, böyle bir heykelin ya da yazıtın önünden geçmiş olmalıyım ki, "bedduası" beni bir arkeoloji tutkunu yapmıştı!"

İşte bu tutkudur ki bir taşın ağırlığını ait olduğu yere ulaşma ve taşın ait olduğu topraklarda onu içtenlikle yaşatma savaşını vermektedir açıkça. İlk bakıldığında bir özel ilgi alanın tarihsel bir gezi coğrafyasının rehberi gibi algılasa da okuyucu, asıl macerayı derinlerde bir yerlerinde gizliyor usta kalemiyle yazar.

Bu da sanatçı/edebiyatçı gözüyle arkeoloji kültürünün yeniden yaratılmasına ve yorumlanmasına neden oluyor. Bir anlamda genç arkeoloji dedektiflerine bir rehber niteliğinde.

"Yoz" kentsel değişimlere tanık oldukça acı çektiği mekânları teğet geçerek sürdürür yolculuğunu yazarımız.

Bir kültür mozaiğinin minik parçalarını özenle yerli yerine yerleştirirken, Şanlıurfa'da "dünya medeniyetinin doğumuna dair bütün varsayımları sarsacak bilgileri barındırdığı söylenen Göbeklitepe'ye yaptığımız yolculuk" bizi elinden tutar gizlice ve Ana tanrıça kenti Metropolis'in İÖ 3.yüzyılda yapılan Akporol'un tapınağının yerinin gizemine götürür.

Derken çocukluğumuzun Paşa İlicası'na, günümüzün su perisinin gökkuşağı yuvası Alliano'ye düşer yolunuz. Genç Helenistik Roma ve özellikle Genç Roma çağına ait tarifsiz etkileyici güzellikteki objeler şimdilerde sular altında nefes almayı beklerken, Pergamon'un sonsuz derin ve gizemli yolculuğunda bulursunuz düşerinizi.

Elinizde sonsuz büyüteç, derinliklerine, yalnızlıklarına dalarsınız bir yandan güzel atlar ülkesi Kapadonya'nın, bir yandan Telmessos'un acı bir aşk hikayesini dinlerken karşınıza çıkacaktır 2000 yıl öncesinin kitap koleksiyoncusu Teos.

Tanrıların izin verdiği kadar güneşin batışını izlediğiniz Nemrut'ta Zeus'un nefesi ezgi olur. Bozcaada'da Homeros'la ayaklarınızın dibindeki suların şırıltıları, denizden bir fısıltı gibi esen rüzgâr, henüz uykusunu alamamış sizi, düşlerin dünyasına taşır.

Çanakkale'ye düşer yolunuz. Sizi karşılayansa "kör ozanın söylediği kent: Troya"

Kör bir ozan anlattı bunları/Atların da ruhu vardı Troya önünde/Ta Hades'ten duyulurdu kişnemeleri/Atsız bu kişneme ölüleri ürpertir/Köpeği deliye çevirirdi//Kimi de Troya önünde nal sesleri gezinirdi/Gömülmemiş bir atın erinçsiz ruhundan

Bir rüya kuyumcusunun izleğinden, açık denizlerin, dağların arkeoloji dedektifinin maceralarını ilgiyle ve keyifle biraz da bulutların ardından izlemenizde kesin yarar var.

(*) "Bir arkeoloji dedektifinin maceraları"
Faruk Şüyün
Oğlak/Edebiyat Yayınları
142 sayfa.

Halim Yazıcı